

Statistisk sentralbyrå

Statistics Norway

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGI-DEPARTEMENTET	
04 / 1944 - 112	
DATO 25 FEB. 2005	
AN	ERSP
521	

Administrerende direktør/
Director General

Kongens gt. 6
Pb. 8131 Dep.
NO-0033 Oslo
Tel.: +47-21 09 49 90
Fax: +47-21 09 49 98

Internet: www.ssb.no
E-post/E-mail: ssb@ssb.no

Oslo, 23.02.2005
Deres ref.: 04/1944, Vår ref.: 05/242
Saksbehandler: Torstein Arne Bye
Gruppe for energi og miljøøkonomi

NOU 2004:26 - Hjemfall

Vi viser til høringsdokumenter i ovennevnte sak og oversender med dette Statistisk sentralbyrå sin høringsuttalelse.

I Hjemfallsutvalgets mandat heter det at de skal vurdere alternativer til den gjeldende hjemfallsordningen for private kraftverk. En revidert hjemfallsordning skal ivareta hensynet til likebehandling av offentlig og privat eide verk. Utvalget skulle primært utrede en videreført hjemfallsordning og hvordan den bør utformes, men Utvalget skulle også vurdere og redegjøre for konsekvensen av å oppheve hjemfallsinstituttet.

Det synes som hensynet til

- offentlige inntekter
- effektiv ressursbruk og verdiskaping, og
- nasjonal råderett over naturressursene,

er de mest tungtveiende for utvalgets argumentasjon for de ulike forslag til ny hjemfallsordning. Det framgår at utvalget er delt men at utvalgets medlemmer vurderer at deres egne forslag ivaretar disse hensynene på en god måte. Det er imidlertid uklart om hjemfallsinstituttet er nødvendig for å ivareta disse hensynene, gitt de andre instrumentene som benyttes overfor kraftsektoren i Norge.

For det første vil dagens grunnrenteskattesystem, i kombinasjon med naturressurskatten, inntektsskatten, og eiendomsskatten sikre samfunnet en stor del av inntektene fra kraftverkene. Dessuten er kraftbeskatningen bygget opp med tanke på å få en god fordeling av inntektene mellom stat, kommune og fylkeskommune ved at noen skattarter tilfaller staten og andre tilfaller kommune/fylkeskommune. I dag er marginals-katten for kraftverk i grunnrenteskatteposisjon om lag på nivå med marginals-katten i petroleumsaktiviteten. Det er opp til myndighetene å sette skatten lavere eller høyere. Siden grunnrenteskatten prinsipielt ikke vil gi effektivitetstap, kan hele grunnrenten i teorien inndras gjennom skattesystemet. Det er da uklart hva hjemfallsinstituttet tilfører på dette området, med mindre det er knyttet usikkerhet til hvordan Norge fritt kan fastsette grunnrenteskatten i et stadig mer integrert økonomisk Europa.

For det andre er selve utbyggingen og driften av kraftverk regulert gjennom konsesjonssystemet og driftsreglementet for det enkelte kraftverk. Det er innført konsesjonsavgifter som en kompensasjon for miljølempen, konsesjonskraft for å sikre kraftkommunene inntekter etc. Vilklårene for konsesjon kan også tas opp til revisjon. Intensjonen bak dette er å sikre effektiv resursbruk. Siden fossefall er stedbundet og ikke kan flyttes, skulle dette være tilstrekkelig for å regulere kraftverket i henhold til samfunnets

ønsker. Hva som da gjenstår for hjemfallsinstituttet er uklart, som utvalget selv påpeker, medfører Hjemfallsinstituttet effektivitetstap gjennom begrensinger i omsetning av kraftverk og ineffektive signaler om reinvesteringer ved slutten av konsesjonsperioden.

For det tredje er det i NOU-en ikke ført noen argumentasjon for hvorfor den nasjonale råderetten over naturressursene er viktigere i vannkraftsektoren enn i andre naturressurssammenhenger - for eksempel kjøp og salg av boligtomter, hyttetomter, fiskerettigheter i elver etc. Alle er begrensede eller betinget fornybare ressurser som får ulik behandling.

I en usikker verden vil det være en viss grad av risikoaversjon. Denne risikoaversjonen kan være knyttet til mange forhold når det gjelder framtidig kontroll over vannkraftressursene. Dette er det også vanlig at aktørene håndterer i andre markeder. Noen av disse håndteres i dette markedet slik som i andre markedet. For eksempel vil risiko knyttet til framtidig verdigstigning på kraftverkene gjenspeiles i markedet for omsetning. Det kan selvsagt være skjevheter i informasjonen til de ulike aktørene som skaper ulike forhold for kjøper og selger. For kraftsektoren har myndighetene en stor grad av kontroll med viktige risikoforhold av betydning for verdifastsettingen av kraftverk - for eksempel prising og regulering av utslipp av klimagasser. En annen usikkerhetsfaktor kan være er i hvilken grad nasjonale myndigheter på lang sikt har full kontroll over skattepolitikken, om de fritt kan regulere aktiviteten ut fra konsesjoner etc. Slike usikkerhetsfaktorer er det naturlig å tillegge vekt, men hvor stor vekt det skal tillegges vil alltid være et skjønnsspørsmål. Disse hensynene må i neste omgang avveies i forhold til effektivitetstap som følge av tilleggsregulering gjennom for eksempel et hjemfallsinstitutt. På samme måte vil det være naturlig at en ny hjemfallsordning avveier de gjenstående effektivitetstap som ordningen vil medføre med de kontrollhensyn en ønsker å ivareta.

Både en opphevelse av dagens hjemfallsinstitutt og en endring av dette til å omfatte flere kraftverk, konsesjonstidens lengde etc vil medføre fordelings effekter. De hovedforslag til nytt hjemfallsinstitutt som legges fram i NOU 2004:26 avviker dels med hensyn på hvilke effektivitetstap som vil følge og dels på de fordelings effekter dette vil gi. Utredningen gir ikke anslag på forskjellen i effektivitetstap, men anslår noen fordelings effekter. Om effektivitetshensyn tilsier at en burde velge et system foran et annet så er den samlede verdien som kan gå til fordeling større. Det burde da være rom for å få til en total fordeling som er akseptabel, og slik at alle kommer bedre ut enn i et system med dårligere effektivitet.

Med hilsen

Olav Ljones
fungerende adm. direktør